

אבות ובנים יקרים ונכבדים!
 אם יש לכם הערות או הארות, או הוספות חשובות שתוכלנה להביא תועלת לרבים, אנא הודיעו לנו עליהם, ואם ירצה ה' נתקן הדבר בפעם הבאה, וזכות הרבים תעמוד לכם.
חשוב! אבות ובנים' מבקס ברבו על פרוש רש"י הקדוש, אלא אם כן צ"ן אחרת.
 בהנהרה: הציורים נועדו להמחשת הדברים בלבד! ואין להסיק מהם שקר נראו אבותינו, או שקר ממש היה הענין.

פרשת במדבר

מספר הפסוקים: 159

אבות ובנים משכן שילה

פרק א

מפקד בני ישראל במדבר

בשנה השנייה לצאת בני ישראל ממצרים, בא באיר, לאחר הקמת המשכן, הקב"ה מצוה את משה רבנו לספר את עם ישראל.

הרחבה: המשכן הרי הוקם בא' בניסן. מדוע צוה הקדוש ברוך הוא למנות את בני ישראל רק חדש לאחר מכן? כדי שיעברו שלושים יום, ואז תחשב השראת השכינה כקבועה (מהר"ל).

זו הפעם השלישית שבני ישראל נמנים.

בפעם הראשונה הקב"ה מנה אותם כשהם יצאו ממצרים (ט"ו ניסן). **בפעם השנייה** מנאם בחדש תשרי שאחריו, לאחר חטא העגל, כדי לדעת כמה מהעם נשארו בחיים.

מדוע רצה הקב"ה למנותם שוב ושוב?

כי כל אחד אוהב לספר ולדעת כמה יש לו ממה שחביב עליו. למשל, ילד שאוהב קלפים מרבה לספר אותם כדי לדעת כמה יש לו. ילדה שאוהבת מדבקות, תמיד תרצה לספר ולדעת כמה יש לה. כך גם הקב"ה רצה להראות לנו כמה הוא אוהב אותנו וכמה אנו חביבים עליו, ולכן צוה את משה לספר אותנו שוב ושוב.

את מי מבני ישראל מנו?

הקב"ה צוה לספר את כל הזכרים שהם מעל גיל עשרים.

למה?

כי בגיל הזה אדם ראוי לצאת לצבא להלחם במלחמות, וכן לשאר תפקידים שנתן להטיל עליו (בהמשך הספר נלמד על המלחמות עם סיחון מלך האמורי ועם עוג מלך הבשן, וכן זו הקנה לכבוש ארץ ישראל שהיתה בידי הנענים).

מי יהיו הממנים על הספירה?

הממנים על הספירה יהיו ומושה, ובנוסף יהיו אתם גם נשיאי השבטים (האנשים החשובים מכל שבט) שיעזרו במנין לפי שבטיהם, שהרי הם מפקדים את בני שבטם ואת יחוסם ויודעים מי אכן שייך לשבטם ומי לא.

תקציר פרשת במדבר

פרק א'

ה' מצוה את משה רבנו למנות את בני ישראל / שמות האנשים שיעזרו למשה רבנו למנות את העם / מנין בני ישראל / מנין שבט ראובן / שמעון וגד / מנין שבט יהודה יששכר וזבולון / מנין שבט יוסף מנשה ובנימין / מנין שבט דן אשר ונפתלי / סכום הפקודים בכללות / צוויי ה' למשה רבנו שלא לפקוד את הלויים יחד עם בני ישראל / תפקיד הלויים לשמור על המשכן וכליו ונשיאתם.

פרק ב'

סדר חנית שבטי ישראל לפי הדגלים / דגל מחנה שבט יהודה בצד מזרח ועמו השבטים יששכר וזבולון / דגל מחנה שבט ראובן בצד דרום ועמו השבטים שמעון וגד / מחנה הלויים נוסע באמצע / דגל מחנה שבט אפרים בצד מערב ועמו השבטים מנשה ובנימין / דגל מחנה שבט דן בצד צפון ועמו השבטים אשר ונפתלי / מנין הפקודים בכללות בלי שבט לוי.

פרק ג'

תולדות שמות בני אהרן / מיתת נדב ואביהוא / תפקיד הלויים לעזור לכהנים בבית המקדש / הלויים הם במקום הבכורים / צוויי ה' למשה רבנו לפקוד את שבט לוי / שמות בני לוי גרשון קהת ומררי למשפחותיהם / פקדת בני גרשון ותפקידם במשכן / פקדת בני מררי ותפקידם במשכן / מנין הפקודים בשבט לוי בכללות / פקידת בכורי ישראל / פדיון בכורי ישראל תחת הלויים / פדיון פטר המור בבהמות ישראל / פדיון הבכורות העודפים על הלויים וניתנתם לכהנים / סכום חשבון הפדיון.

פרק ד'

מנוי בני קהת למשא המשכן וכליו / פרוט עבודות בני קהת / עבודתו של אלעזר הכהן הממנה על בני קהת / אזהרה לבני קהת שלא לראות את הכלים כדי שלא ימותו.

שבת שלום לכל הילדים!

חמש במדבר

פתיחה: בחמש בראשית [הנקרא בלשון חז"ל בשם 'ספר הישר'] למדנו על בריאת העולם ועל יחוס עם ישראל עד שבאו לגלות מצרים.

בחמש שמות [הנקרא בלשון חז"ל בשם 'ספר הגאולה'] למדנו על גלות מצרים וגאולת ישראל ממצרים, וכן על קבלת התורה ומלאכת המשכן.

בחמש ויקרא [הנקרא בלשון חז"ל בשם 'תורת כהנים'] למדנו כיצד עם ישראל, ובמיוחד הכהנים, צריכים לחיות חיים קדושים וטהורים לעבודה במשכן כדי שהשכינה תשכן בינינו תמיד.

היום אנו מתחילים חמש חדש - חמש במדבר! הוא נקרא כך כיון שהוא מתחיל בפסוק 'וידבר ה' אל משה במדבר סיני לאמר... בלשון חז"ל (במשנה יומא א. א.) הוא נקרא 'חמש הפקודים' כיון שבו ניספרו (נפקדו) בני ישראל והלויים מספר פעמים. בחמש במדבר יש 10 פרשיות, והוא מחלק ל - 36 פרקים. בספר זה נלמד על המאורעות, המלחמות והנסים שארעו לעם ישראל במסעותיהם ובחגיגותיהם במדבר ארבעים השנים שהיו במדבר, עד שהגיעו סיניו לארץ ישראל.

בפרוש חפני יקר (ויקרא ז. יא) כותב שהעוסק (לומד) בספר במדבר כאלו הקריב קרבן אשם. כי ידוע שישנם חמשה סוגי קרבנות: עולה, מנחה, חטאת, אשם ושלמים, וכל אחד מהם הוא כנגד ספר אחד מחמשת חומשי התורה. העוסק בספר בראשית כאלו הקריב עולה, ומי שעוסק בספר שמות כאלו הקריב מנחה, בספר ויקרא - חטאת, בספר במדבר - אשם, ובספר דברים כאלו הקריב קרבן שלמים. יוצא שמי שעוסק בכל חמשה חומשי תורה כאלו הקריב את כל סוגי הקרבנות.

חיות טריוויה משפח

השאלות יהיו מתוך מדור 'אבות ובנים' - פ

כל משפחה מתקשרת מידי מוצאי שבת (עד יום שלישי) לקו התוכן של 'משכן שילה' ועונה על 10 שאלות בקיאות בפרשת השבוע (ניתן להיעזר בגיליון במהלך החידון). משפחה

077-4710-437

סכום הספירה:

כמה אנשים היו בספירה בפרשתנו?
הסך הכולל יצא 603,550 אנשים מעל גיל עשרים, לפי החלוקה הבאה:

מנינם:	שבת:	יחוס:	נשיא:	מנינם:
46,500	ראובן	בני לאה	אליצור בן שדיאור	
59,300	שמעון	בני לאה	שלמיאל בן צורישדי	
45,650	גד	בני זלפה	אליסר בן דעואל	
74,600	יהודה	בני לאה	נחשון בן עמינדב	
54,400	יששכר	בני לאה	נתנאל בן צוער	
57,400	זבולון	בני לאה	אליאב בן חלן	
40,500	אפרים (יוסף)	בני רחל	אלישמע בן עמיהוד	
32,200	מנשה (יוסף)	בני רחל	גמליאל בן פדהצור	
35,400	בנימין	בני רחל	אביו בן גדעני	
62,700	דן	בני בלהה	אחיעזר בן עמישדי	
41,500	אשר	בני זלפה	פגעיאל בן עכרון	
53,400	נפתלי	בני בלהה	אחירע בן עינן	

סה"כ:
603,550

שבת לוי

איזה שבת מנו בנפרד מכל העם ומדוע?
הקב"ה צוה את משה שלא למנות את שבת לוי עם שאר העם. רש"י הקדוש מונה שתי סבות לקר:

1. כיון ששבת לוי ממונים על עבודת המשכן, והם לגיונו של המלך, ראויים הם להמנות בנפרד משאר העם.

2. ידע הקב"ה שעתידה להיות גזרה (לאחר חטא המרגלים) על כל הנמנים כאן מן עשרים שנה ומעלה שימותו במדבר, וכיון ששבת לוי משרתי ה', והם לא חטאו בחטא העגל, לא רצה ה' שהם יהיו בכלל הגזרה.

הרחבה: גם בחטא המרגלים הלויים לא חטאו, אלא שעקר הגזרה היתה בגלל חטא העגל, והמתין הקב"ה ולא העניש את בני ישראל עד שנתמלאה סאתם בחטא המרגלים.

משה רבנו נצטוו גם למנות את הלויים לאחראים על המשכן וכליו. הלויים יתנו מסביב למשכן, וכאשר יגיע זמן המסע - הם יפקדו אותו וישאו אותו בדבר, וכאשר יגיע הזמן לחנות - הם ירכיבו אותו.

שאר בני ישראל יתנו כל אחד בשבטו לפי דגלו, מסביב לאהל מועד, כמו שנקרא בהמשך.

מי השומרים שזר לא יתקרב למשכן?

תפקיד נוסף של הלויים הוא לשמור שזר לא יתקרב למשכן, כיון ש"הזר הקרב יומת".

סדר הדגלים והמחנות

מה מיוחד בסדר הדגלים?

במדרש (רפ"ב, ג) מובא שבשעה שהקב"ה ירד על הר סיני לתת את התורה, ירדו עמו מאתיים ועשרים אלף (220,000) מלאכים, והם נעשו דגלים דגלים סביב פסא הכבוד.

כשראו ישראל את המלאכים הערוכים דגלים דגלים, מחנות מחנות, אמרו בלבם: הלואי שגם אנו נהיה ערוכים כן. אמר להם הקב"ה: מאחר ואתם השתוקקתם לכן - אף אתם תהיו כן. מייד צוה הקב"ה את משה לעשות את ישראל דגלים דגלים כפי שהם מבקשים.

מיצד ידעו השבטים את הסדר של דגליהם?

באותה שעה הצטרע משה רבנו, וחסש שהשבטים יתקוטטו אלו עם אלו על מקום מתאים שכל אחד ירצה לעצמו בסדר הדגלים.

התורה מפרטת את רשימת נשיאי השבטים לפי האמהות, נשות יעקב - קדם כל בני לאה ורחל, ואחר כך בני השפחות בלהה וזלפה.

אבל סדר הספירה של השבטים היה לפי סדר חנייתם במדבר.

מיצד ספרו?

כל אחד שהיה מעל גיל עשרים שנה היה בא לפני משה ואהרן ושנים עשר הנשיאים. הוא הביא עמו את תעודת היחוס שלו (מי הם הוריו ומתי הוא נולד), וכן עדים המוכיחים מאיזה שבט הוא, ואת מחצית השקל שלו. וכך היה אומר: אני פלוני בן פלוני ממשפחה פלונית ומשבט פלוני.

מה עשה משה עם מחצית השקל?

משה נטל מיהם את חצאי השקלים, ושם את השקלים של כל שבט בקפה בפני עצמה. בסוף מנה משה את חצאי השקלים, וכך ידע כמה אנשים יש בכל שבט ושבת.

למה ספרו בעזרת חצאי שקלים?

כיון שספירה באפן ישיר יכולה להביא לעיו הרע וקטרוג על עם ישראל.

מה עשו בכספי מחצית השקל שנאספו?

בכספים אלו קנו קרבנות צבור.

פְּחִיתַי עַל פִּרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ

ז' - פִּרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ (לא יהיו שאלות על ההרחבות).

שתעבור את המבחן (70% ומעלה) - תזכה בנרטיב להגרלה שתיערך בסוף החודש בע"ה. ניתן לצבור כל שבוע נרטיב הגרלה אחד. פרטים נוספים יופיעו בתקנון בקו החוץ.

שלוחה 8 לתקדשת ההגרלות החדשיות הבאות ניתן לפנות למערכת

אמר לו הקב"ה: אין לך ממה לפחד, כיון שהשכטים כבר יודעים את הסדר כפי שקבע להם יעקב אביהם. וכן אמר להם יעקב: פסדר אשר תשא את מטתי כן יהיו דגליכם במדבר.

ומהו הסדר?

בכל צד של המטה ולכו שלושה בנים. יוסף לא ישא את המטה, מפני שהוא מלך ואין זה לפי כבודו. במקומו ישאו את מטתו של יעקב שני בנים, אפרים ומנשה. גם לוי, שעתיד לשאת את ארון ברית ה', לא ישא את המטה.

וכן לוי בני יעקב את אביהם: **במזרח**: יהודה, יששכר וזבולון; **בדרום**: ראובן, שמעון וגד; **בצפון**: דן, נפתלי ואשר; **במערב**: אפרים, מנשה ובנימין.

הרחבה: ומדוע דווקא סדר זה (אפו עזרא)?

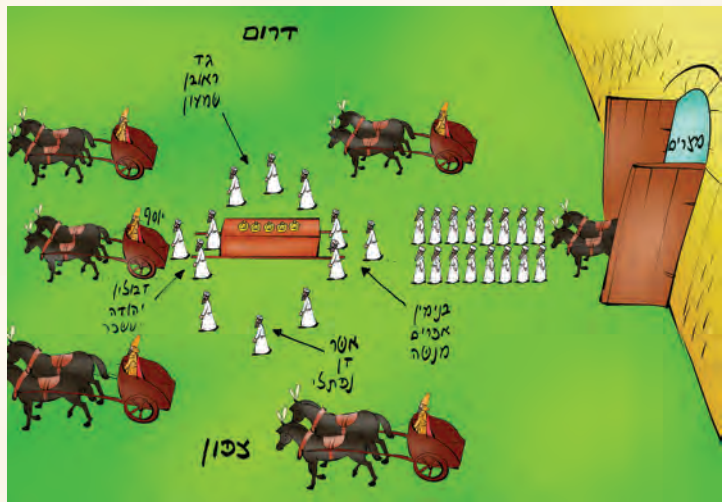
1. יהודה שהוא מלך ועמו אחיו הקטנים מכינו יששכר וזבולון.
2. ראובן בכור לאה, ואתו שמעון אחיו, וגד בכור שפחת לאה.
3. צאצאי רחל - אפרים, מנשה ובנימין.
4. בני השפחות שותריו - דן, אשר ונפתלי.

דן, גד ואשר יהיו בצד צפון, כנגד המחנה של המלאך גבריאל ושני המלאכים שלצדו, שהם בצד צפון של כסא הכבוד.

אפרים, מנשה ובנימין יהיו בצד מערב, כנגד המחנה של המלאך רפאל ושני המלאכים שלצדו, שהם בצד מערב של כסא הכבוד.

נמצא שארבעת דגלי השכטים היו סביב המשכן באותו הסדר של המלאכים סביב כסא הכבוד.

כל קבוצה נקראה 'דגל', והיה לה סימן הפר - מפה צבועה תלויה על מוט (כמו הדגלים שאנחנו מכירים). במדרש (רבה ב. ז.) מובאר שלכל שבט היה צבע אחר, כמו הצבע של האבן הקבועה בחשן עם שמו. בכל דגל היה גם ציור מתאים לשבט, וגם כתבו עליו את שם השבט.

ואלה היו סימני הדגלים של השכטים:

מה היה הסמל של ראובן?

דגלו היה בצבע אדם (פאבן החשן שלו אדם). על דגלו של ראובן צירו דודאים (שהביא לאמו) על שם הפסוק: **"וימצא דודאים בשדה"**.

מה היה הסמל של שמעון?

דגלו היה בצבע ירוק (פאבן החשן שלו 'פסדה'). על דגלו של שמעון צירו את העיר שקם לזכר הנצחון על העיר שקם.

מה היה הסמל של לוי?

דגלו היה בשלושה צבעים - שליש אדם, שליש לבן ו שליש שחר (פאבן החשן שלו 'ברקת').

מה היה הסמל של יהודה?

דגלו היה בצבע תכלת כרקיע השמים (פאבן החשן שלו 'נפר'). על דגלו של יהודה צירו אריה, על שם הפסוק: **"גור אריה יהודה"**.

מה היה הסמל של יששכר?

דגלו היה בצבע כחול כהה (פאבן החשן שלו 'ספיר').

על דגלו של יששכר צירו שמש וירח, כיון שהם היו בקיאים בתקופות ומזלות, וידעו לחשב על פי השמש והירח את תקופות השנה, כמו שנאמר עליהם: **"וימצא יששכר יודעי בינה לעתים"**

מה היה הסמל של זבולון?

דגלו היה בצבע לבן-כסוף (פאבן החשן שלו 'הלום'). על דגלו של זבולון צירו ספינה, כיון שהיה עוסק בספנות כדי לתמוך ביששכר שתהיה לו מנוחה ויוכל לעסק בתורה, על שם הפסוק: **"זבולן לחוף ימים ישכון"**.

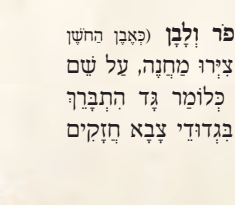
מה היה הסמל של דן?

דגלו היה בצבע כחול נוטה לשחר (פאבן החשן שלו 'לשם'). על דגלו של דן צירו נחש על שם הפסוק: **"יהי דן נחש עלי דרך"**.

מה היה הסמל של גד?

דגלו היה בצבע שחר, אפר ולבן (פאבן החשן שלו 'שבו'). על דגלו של גד צירו מחנה, על שם הפסוק: **"גד גדוד וגדודו"**, כלומר גד התברך בברכה זו שילך למלחמה בגדודי צבא חזקים וינצח.

מי הבאר היו גולשים ממנה ונעשים נהר מים, שהתפצל לנהלים. נחל אחד הקיף את כל חצר המשכן, וכן הקיפו נהלים את מקום מגורי הלויים, ואת כל המחנה כולו. כמו כן היו נהלים מפרידים בין כל שבט ושבט ובין כל משפחה ומשפחה. מי הבאר היו מגדלים עצי פרי ומעדנים.

חגית השבטים

צד מזרח - מחנה יהודה: שבט יהודה, שמומנו: יבואו מלכי ישראל, היה השבט הראשון למסעות ולחגיגה. לידו (בפתח המשכן) חנו משה, אהרן ובניו הפהנים. יחד אתם היו גם שבט יששכר ושבט זבולון.

צד דרום - מחנה ראובן: שבט ראובן, הבכור לבני ישראל. לידו (בצד המשכן) חנו בני קהת. יחד אתם היו גם שבט גד ושבט שמעון.

צד מערב - מחנה אפרים: שבט אפרים. לידו (מאחורי המשכן) חנו בני גרשון. יחד אתם היו גם שבט מנשה ושבט בנימין.

ממש - חנו כל שבט לוי. משה ואהרן ושני בניו חנו מול פתח המשכן, ושאר הלויים בסמוך לשלשת הצדדים האחרים. כל העם חנה רחוק מהם והלאה סביב סביב.

מיצד נקרא מקום מגורי העם?

מקום מגורי כל העם נקרא: 'מחנה ישראל', מקום מגורי שבט לוי נקרא: 'מחנה לוי', וחצר המשכן נקרא: 'מחנה שכינה'.

מה המרחק מאמצע המשכן ועד מחנה ישראל?

המרחק מאמצע המשכן ועד תחלת מקום חגית השבטים לכל צד היה שני מיל. לפיכך שטח מחנה שכינה ומחנה לוי יחד היה ארבעה מיל על ארבעה מיל.

שטח חגית השבטים נמשך למרחק של עוד ארבעה מילין מכל צד (והתחלק בין שלשת השבטים שבו), ובארבע פנות מחנה ישראל היו ארבעה רבועים של ארבעה מיל על ארבעה מיל, ששמשו מקום מרעה לבהמות. לפיכך סך כל שטח המחנות היה רבוע של שנים עשר מיל על שנים עשר מיל.

צד צפון - מחנה דן: שבט דן - המאסף. לידו (בצד המשכן) חנו בני מררי. יחד אתם היו גם שבט אשר ושבט נפתלי. זהו המחנה הפגן על עם ישראל מערפו.

הרחבה: 'מיל' היא מדת ארך שהיתה נהוגה בזמן תנ"ל. 'מיל' אחד = 2,000 אמות, ובמינוי הוא 960 מטר. לפיכך יוצא ששטח כל המחנה כולו (2 מיל על 12 מיל) היה: 11,520 קילומטר על 11,520 קילומטר. ומוסיף החוקני שהמרחק מתחנת השבטים לאהל מועד היה 2,000 אמות (תחום שבת) כדי שיוכלו לבוא בשבת לאהל מועד.

בארה של מרים

היכן היתה בארה של מרים?

ליד פתח חצר המשכן, בסמוך לאהל משה, חנתה 'באר מרים'.

מה היה הסמל של נפתלי?

דגלו היה בצבע אדם בהיר (דומה יותר לרוד. כאבן החשן שלו 'אחלה'). על דגלו של נפתלי צירו אילה, על שם הפסוק: "נפתלי אילה שלחה".

מה היה הסמל של אשר?

דגלו היה בצבע צהב דומה לשמן (כאבן החשן שלו 'תרשיש'). על דגלו של אשר צירו עץ זית, על שם הפסוק: "מאשר שמנה לחמו".

מה היה הסמל של יוסף?

(אפרים ומנשה)

דגלו היה בצבע שחר חזק (כאבן החשן שלו 'שהם'). על דגלו היה ציור של מצרים פיון שהיו תולדותיו במצרים. שבט יוסף נחלק לשני בניו - אפרים ומנשה, ולכן היו להם שני דגלים.

על דגלו של אפרים צירו שור, כדי לרמוז שיצא ממנו יהושע שעליו נאמר: "בכור שורו הדר לו".

על דגלו של מנשה צירו ראם, לרמוז שעתיד לצאת ממנו גדעון שעליו נאמר: "וקרני ראם קרניו".

מה היה הסמל של בנימין?

דגלו היה בגונים רבים והיו כלולים בו כל צבעי דגלי שאר השבטים (כאבן החשן שלו 'ישפה'). על דגלו של בנימין צירו זאב על שם הפסוק: "בנימין זאב יטרה".

שלשת המחנות שבמדבר

סדר המחנות

עם ישראל חנה במדבר באהלים, כשהמשכן במרכז וכלם מסביבו: סביב המשכן בסמוך לו

מסעות השבטים

כיצד היו יוצאים למסע?

וכך היה סדר המסע ממקום למקום (בקצרה):

- הענו התרומם מעל המשכן ונמשך מעל דגל מחנה יהודה כקורה. זה היה סימן מ-ה' שעליהם לצאת למסע.

- הכהנים תקעו בחצוצרות: תקיעה תרועה ותקיעה.

- משה הכריז: "קומה ה' ופצו איביר וינסו משנאיר מפניך".

- אהרן ובניו נכנסו למשכן, הורידו את הפרכת המבדילה בין הקדש לקדש הקדשים, וכסו בה את ארון העדות. אחר כך הם כסו גם את שאר כלי הקדש (היו עוד כסויים, נלמד עליהם בעזרת ה' בהמשך).

- בני קהת לקחו את כלי הקדש המקסים המשכן.

- בני גרשון ומררי פקדו את המשכן, והעמיסו הכל על העגלות.

מחנה ישראל החל לנסע לפי הסדר הזה:

- ראשונים יצאו דגל מחנה יהודה.

- אחריהם עגלות המשכן על ידי גרשון ומררי.

- אחריהם דגל מחנה ראובן.

- אחריהם כלי המשכן [הארון, המזבחות, השלחן וכו'] על ידי בני קהת.

- אחריהם דגל מחנה אפרים.

- אחריהם דגל מחנה דן.

לפני יציאת כל 'דגל' היו הכהנים תוקעים שוב תקיעה תרועה ותקיעה.

את סדר המסעות נבאר בהרחבה בעזרת ה' בפרשת בהעלתך.

כיצד היה סדר החניה?

כשהגיע זמן החניה היה סדר החניה כך:

- הענו היה מתקפל ומרחף מעל דגל מחנה יהודה כספה.

- משה היה מוכריז: "שובה ה' רבבות אלפי ישראל".

- מחנה יהודה היה חונה ראשון בצד מזרח.

- בני גרשון ומררי היו בונים את המשכן, וביתים הגיע מחנה ראובן והנה בצד דרום (עד שבני קהת הספיקו להגיע עם כלי המשכן. היה המשכן בניו כבר).

- בני קהת היו מכניסים את הפלים למשכן והכהנים היו מעמידים אותם במקומם.

- לבסוף חנו מחנה אפרים במערב ומחנה דן בצפון.

פרק ג

תולדות אהרן

"ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דבר ה' את משה בהר סיני" - אם נסתכל בהמשך הפסוקים נראה שרק בני אהרן נמנים.

אז למה אמרה התורה "תולדות אהרן ומשה"?

מכיון שמשה למדס תורה נקראו תולדותיו. מכאן לומדים שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו.

התורה מזכירה שלאחרן היו ארבעה בנים: נדב, אביהוא, אלעזר ואיתמר. נדב ואביהוא מתו ביום חגפת המשכן כשהקריבו אש זרה לפני ה', ונשארו רק אלעזר ואיתמר.

אלעזר ואיתמר נמשחו בשמן המשחה וקבלו דרגה של כהנים גדולים, כך שאם אהרן נטמא ולא יכול היה לעשות את עבודת הכהן הגדול, שמש אלעזר או איתמר ככהו גדול במקומו.

תפקיד הלויים במשכן

הקב"ה בחר בלויים להיות העוזרים של הכהנים בעבודת המשכן.

תפקידם של הלויים היה:
א. לעזר לכהנים לשמור שלא יכנסו זרים למשכן.
ב. לשאת את המשכן במסעות.
ג. לדאוג לכלי המשכן שיהיו תקינים.
ד. לעזר במלאכות הקשורות לקרבות שאינן מחייבות כהן (פגו הפשטת עור הקרן).
ה. לשיר בזמן נסוה היום על הקרבות.

ומדוע הלויים זכו לקב"ה הגן על בכורי ישראל שלא ימותו במפת בכורות ובכף קדש אותם לעבודתו?

באמת בהתחלה רצה הקב"ה שהבכורות יהיו אלה שיעבדו בבית המקדש. כך כתוב: "פי לי כל בכור בבני ישראל". אבל כאשר חטאו הבכורות בחטא העגל הם הפסידו את מעמדם, ובמקומם בחר ה' בשבט לוי - השבט היחיד שלא חטא בעגל.

מנין הלויים

הקב"ה צוה את משה רבנו: "פקד את בני לוי לבית אבתם, למשפחתם, כל זכר מן חדש ומעלה". בשונה משאר העם שאותם מנו מגיל עשרים שנה ומעלה.

הרחבה: טעם הבדל (מדרש רבה):

1. מתוך חבתם מנו גם את הקטנים.
2. כיון שלא נמנו אלא כדי לפדות את בכורי ישראל, ובכורי ישראל נפדים מגיל חדש.

מה היתה מטרת ספירת הלויים?

הספירה נועדה לבדק את מספר הלויים לעמת בכורי ישראל כדי לפדות אותם, כפי שנלמד בהמשך.

מדוע היה למשה קשי למנות את התינוקות?

אמר משה לפני הקב"ה: "איך אכנס לתוך אהליהם לדעת את מנין התינוקות? אין זה ממדת הצניעות להכנס לאהלים". אמר לו הקב"ה: "עשה אתה שלף ואני אעשה את שלי", מיד "ויפקד אתם משה על פי ה' כאשר צוה".

כיצד מנה משה בסופו של דבר את התינוקות?

משה עמד בפתח האהל של כל משפחה ומשפחה, ובת קול היתה יוצאת מן האהל ואומרת: כך וכך תינוקות יש באהל זה, ולכן נאמר "על פי ה'".

במהלך ספירת הלויים, מזכירים בתורה גם תפקידיהם בנשיאת המשכן וכליו במדבר.

מי היו בני לוי?

בתי האב של בני לוי היו: גרשון, קהת ומררי. לכל אחד מהם היו בנים שהקימו משפחות.

כמה משפחות היו בבני לוי?

בסך הכל היו לשבט לוי שמונה משפחות:

לגרשון שני בנים - לבני ושמעי. במשפחות אלו היו 7,500 זכרים מגיל חדש ומעלה.

מנין הבכורות בבני ישראל ובשבת לוי

שלושה סוגי בכורות הקדושים לה:
א. בכור אדם. ב. בכור חמור (נקרא גם: "בכור
בהמה טמאה", או "פטר חמור"). ג. בכור בהמה טהורה.

בפרשתנו מצוה אותנו התורה כיצד לפדות
את הבכורות.

כיצד פודים בכור אדם?

בכור אדם - בן בכור שנולד צריך להפדות
בחמשה שקלים, והם נתנים לכהן (בפעם הראשונה
שנפדו הבכורות הם החלפו עם הלויים, ורק 273 הבכורות
העודפים שלמו חמשה שקלים, כמו שלמנו).

כיצד פודים בכור חמור?

בכור חמור - פטר (בכור) חמור נפדה על ידי שיה או
עז שבועליו נותן לכהן תמורתו. על ידי קף פוקעת
הקדשה שלו ומתן להשתמש בו לצרכי חליו.

בפעם הראשונה שנפדו בכורות החמורים של
בני ישראל, שיה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי
חמורים של ישראל.

מה מיוחד בבכורות החמורים שהם צריכים פדיון?
מפני שהחמורים סייעו לבני ישראל
בצאתם ממצרים, שהטעינו עליהם את
הרכוש הגדול.

כיצד פודים בכור בהמה טהורה?

בכור בהמה טהורה - אין בו דין
פדיון בכסף, אלא צריך להביאו
לכהן שיקריב אותו בבית
המקדש (חמור הוא בהמה טמאה ואין
אפשרות להקריבו על המזבח, לפיכך
צוה התורה לפדותו בשה).

משה ואהרן מנו את בני לוי ומספרם הכולל היה
22,300 ומתוכם היו 300 בכורות. לאחר מכן צוה
ה' את משה לספר את בכורי ישראל מין חדש
ומעלה (שמגיל זה חלה עליו קדשת בכור) כדי לפדות
אותם ולהחליפם בלויים.

מדוע יש צורך לספר את בכורי ישראל?

מלכתחלה כל הבכורות היו צריכים לעבד בבית
המקדש, אך מפני שחטאו בני ישראל בחטא
העגל, נמנעה מהם הזכות הזו ועברה ללויים,
וכדי שהלויים יהיו ראויים לשרת לפני ה' הם
יפדו בגופם את קדשת בכורי ישראל, וכך
קדשת הבכורות תחול על הלויים (פדיון בכורות).

הרחבה: והוסיף האור החיים הקדוש, שגם לאחר שתחזור
העבודה לבכורות כפי שאמרו חז"ל, ישארו הלויים בקדשתם.

כמה בכורות היו בבני ישראל?

משה רבנו ספר בצווי ה' את מנין בכורות בני
ישראל ומנינם היה סך: 22,273 בכורות.

החלפת בכורות ישראל בשבת לוי

לוי (פדיון בכורות)

לסכום:

הלויים היו: 22,300 ומתוכם 300 בכורות שאין
צורך לפדותם. בכורות ישראל היו: 22,273. יוצא
ש-22,000 לויים פדו 22,000 בכורות, ונשארו
273 בכורות שלא נפדו.

מה עשו עם בכור שלא נפדה?

כל בכור שלא נפדה מכיון שלא היה לוי כנגדו,
שלם פדיון של חמשה שקלים ובכך הוא פדה
את עצמו.

כיצד החליטו מי יפדה על ידי בן לוי ומי על ידי חמשה שקלים?

משה לקח 22,273 פתקים. על 22,000 פתב
'בן לוי' ועל 273 פתקים פתב 'חמשה שקלים',
ערבבם בקלפי ואמר לבכורות שיטלו את
הפתקים לפי גורל. בכור שעלה בגורלו 'חמשה
שקלים' היה צריך לשלם פדיון כסף. בסוף הכל
שלמו הבכורות: 1,365 שקלים (273 x חמשה
שקלים). אותם צוה ה' את משה לתת לאהרן
ולבניו הפהנים.

פדיון בכורות

כמה סוגי בכורות קדושים לה?

בסוף פרשת בא (שמות יג, יב-טו) למדנו על מצוות
פדיון לבכורות הזכרים, והתורה מונה

נשיא בני גרשון היה אליסף בן אלל. הם חנו
מאחורי המשכן בצד מערב, ותפקידם היה
לשאת בזמן המסעות את: יריעות המשכן (שלשת
הכסויים שהיו על המשכן), מסך הפתח של המשכן,
קלעי החצר, יריעות הפשתי הקלועות ופרוסות על
העמודים שמסביב לחצר המשכן) מסך פתח החצר, ואת
מיתרי המשכן (החבלים אתם קשרו את יריעות המשכן
ליתדות הנעוצים בקרקע כדי שלא תגביה הרוח את היריעות).

לקחת ארבעה בנים - עמרם, יצהר, חברון ועזיאל.
במשפחות אלו היו 8,600 זכרים מגיל חדש
ומעלה. נשיא בני קהת היה אליצפן בן עזיאל.
הם חנו בצד דרום של המשכן, ותפקידם היה
נשיאת כלי המשכן: הארון, השלחן, המזבח, מזבח
הזהב ומזבח הנחשת וכלי הקדש ששמשו את
השלחן והמזבח והמזבחות.

למרדי שני בנים - מחלי ומושי. במשפחות אלו
היו 6,200 זכרים מגיל חדש ומעלה. נשיא בני
מרדי היה צוריאל בן אביחיל. הם חנו בצד צפון
של המשכן, ותפקידם היה לשאת את: קרשי
המשכן (מהם נבנו קירות המשכן), שחברי בן
עמודי המשכן), העמודים (עליהם נתלו הפרכת שהיתה
לפני קדש הקדשים והמסך שהיה בפתח המשכן), האדנים
(עליהם עמדו העמודים), כלי העבודה לבגית ופרוק
המשכן, עמודי החצר (עליהם נתלו קלעי החצר),
אדניהם, יתדותיהם ומיתריהם (אתם חביו את קלעי
החצר לקרקע).

על כל שבט לוי מנה לנשיא אלעזר בן אהרן הכהן.
כנגד פתח המשכן בצד מזרח, חנו משה ואהרן
ובני משפחותיהם.

סכום מנין (הזכרים) הלויים:

מנינים:	משפחות:	נשיא:	בית אבי:
7,500	לבני	אליסף בן	גרשון
	שמעי	אלל	
8,600	עמרם	אליצפן בן	קהת
	יצהר		
	חברון		
6,200	עזיאל	צוריאל בן	מרדי
	מחלי		
סה"כ:		אביחיל	
22,300			

מפקד בני קהת

זוכרים שקראנו לחמש שלנו "חמש הפקודים"? אז הנה עוד מפקד, והפעם - מפקד חוזר של בני קהת.

כזכור, היו בשבט לוי שלוש משפחות: גרשון, קהת ומררי. על מספרם ותפקידם של בני קהת נלמד בפרשה הזו, ועל בני גרשון ומררי נלמד בעזרת ה' בפרשה הבאה - פרשת נשא.

את מי מבני קהת מנו ומדוע?

במפקד של בני לוי (בני קהת בפרשתנו ובני גרשון ובני מררי בפרשה הבאה) צוה הקב"ה את משה לספר רק אנשים מגיל שלשים ועד גיל חמשים. במנין הקודם של בני לוי המטרה הייתה לראות כמה בכורות אפשר לפדות מעם ישראל, ולכן נספרו גם התינוקות מגיל חדש של הלויים. המפקד הנוכחי הוא כדי למנות את הראויים לשאת את המשכן וכליו.

הרחבה: למלאכת נשיאת המשכן וכליו נבחרו רק אנשים מגיל שלשים עד גיל חמשים. כיון שהם במיטב כחם, כמו שקתוב במשנה (אבות ה. כא) "בן שלשים לכח", ולא יותר מגיל חמשים כיון שמאז כחו של אדם נחלש.

בני קהת קבלו את התפקיד החשוב ביותר בקרב אחיהם הלויים - לשאת את כלי הקדש בזמן המסעות - הארון, השלחן, המזבח והזהב, מזבח הנחשת, הפרכת וכלי השרת.

מדוע דוקא בני קהת זכו לתפקיד זה?

ה"אור החיים" הקדוש מסביר שהטעם שנבחרו בני קהת למשא החשוב ביותר הוא מפנין שמקהת יצאו משה ואהרן, ולכן ראויים הם לשאת את ארון התורה.

אף למרות שעבודת משה בני קהת הוא "קדש הקדשים", אסור להם להכנס לשם ולגעת בפלים המקדשים, אלא רק "בנסע המחנה" הם נשאו את הפלים המקדשים.

הארון

כאשר התרומם הענו מהמשכן היה זה סימן שבני ישראל יסעו, מיד "ובא אהרן ובניו בנסע המחנה והודדו את פרכת המסך וכסו בה את ארון העדת" כשפניהם אחורנית. אחר כך שמו על הארון "כסוי עור תחש" (מין חיה) להגן מפני הגשם והאבק, ומעליו בגד צמר בצבע תכלת. מפני גדל מעלת הארון שמו עליו שלוש כסויים.

הרחבה: אם גם לשלחן יש שלשה כסויים, מה היחוד בארון?
1. בשלחן יש סכה לכה שהיו צריכים להוסיף בגד - היו צריכים להפריד בין הלחם לפלים (משהם שהם לא בודדת הלחם), כך שיש כאלו יש רק שני כסויים. וכן מוכח מהמנוחה ומזבח הזהב ושאר הדברים שהיו להם רק שני כסויים.
2. בכל הפלים היה בגד תכלת ומעליו תחש ובארון זה להפך. ומובאים שני הסברים לכה במדרש (במדבר רבה):
א. כדי שיבוא הארון מסים (שונה ונפר משאר הפלים) - "ויבוא מלך הכבוד".
ב. התכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד - ללמדך שהארון שבגד התכלת היה כסוי העליון, היה דומה לכסא הכבוד.

הרחבה:

טעמים נוספים לכה שיש מספר כסויים: כדי שלא יתגלה הארון אפלו מעט, וכן כדי שהפרכת שגם היא קדושה לא תראה (במדבר רבה).

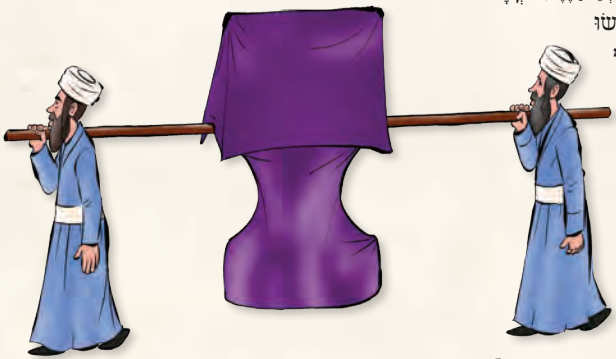
בני אהרן סדרו את הבדים של הארון, ורק אז יכלו בני קהת לשאת את הפלים במוטות בלי לגעת בהם.

השלחן

את השלחן יחד עם לחם הפנים שעליו (לחם הפנים היה מנח במקומו על השלחן גם בזמן הפיסע) כסו עם בגד צמר בצבע תכלת, ועליו שמו את כלי השלחן - הקערוות (העמדיים לאפית הלחם), הכפות (בזיכי הלבונה), המנקיות (העמדיים התומכים את מדפי הלחם) וקשות הנסוף (מדפי הלחם). אחר כך פרשו על השלחן והפלים בגד נוסף מצמר בצבע תולעת שני (אדם), ואז כסו הכל במקסה עור תחש והרפיבו את הבדים (המוטות) של השלחן.

מנורת הזהב

גם את מנורת הזהב, את נרותיה, את מלקחיה (הצבתות שבשעורן מושכים את התפילה מהשמן לכל צד),

את מחותותיה (היעים שבהם חותים

את דשן הנרות) ואת כלי שמנה (שעוזרים למזיגת השמן למנוחה) - כסו בגד צמר בצבע תכלת, ואת הכל הכניסו לתוך שק גדול עשוי עור תחש, וחברו את השק למוט (פיון שלמנוחה אין מוטות לנשיאה).

בחייט טריוויה משפח

השאלות יהיו מתוך מדור 'אבות ובנים' - נ

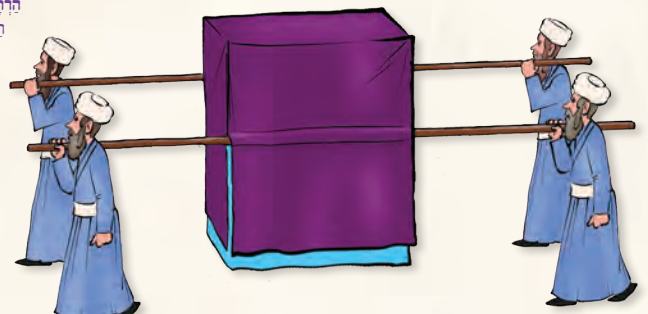
כל משפחה מתקשרת מידי מוצאי שבת (עד יום שלישי) לקו התוכן של 'משכן שילה' ועונה על 10 שאלות בקיאות בפרשת השבוע (ניתן להיעזר בגיליון במהלך החידון). משפחה נר

077-4710-437

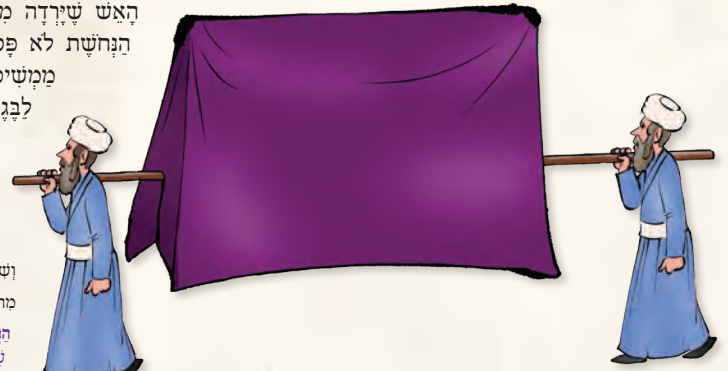

מזבח הזהב

גם על מזבח הזהב פרשו בגד צמר בצבע תכלת וכסו אותו במכסה עור תחש ואחר כך שמו את הבדים (המוטות) שלו.

את כל פלי השרת שהם כלי הקטרות לקחו בנפרד, שמו אותם בבגד צמר בצבע תכלת וכסו אותם במכסה עור תחש, ונתנו אותם על מוט לנשיאה (כמו את המנוחה).

מזבח הנחשת

לפני שנשאו את מזבח הנחשת, הוציאו את כל האפר שמעל המזבח, ופרשו עליו בגד צמר בצבע ארגמן (צבע אדם חזק יותר מצבע השוני).

על בגד הארגמן שעל המזבח הניחו את כל הכלים המשמשים אותו: המחתות (יעים להעברת הנחלים), המזלגות (שפודים להפיכת בשר הקרבנות), היעים (מגרפות לאסוף הפסלת הנותרת מן הקרבנות), המזקקות (כלים לקבלת דם הקרבנות), ושאר כלי המזבח.

הרחבה: למה לא פרשו על מזבח הנחשת בגד תכלת כמו שאר הכלים, ומדוע דווקא בגד ארגמן?
מסביר המדרש (במדבר רבה) - מזבח העולה לפי שלא היה בפנים המשכן לא היה מכסין אותו בתכלת, אלא בארגמן. ולמה בארגמן? שהוא היה אורג את ישראל מן החטא, שעליו היו מקריבין תמידיו בכל יום, וחסאות ואשמות ועולות ושלמים (במדבר רבה).

לאחר מכן כסו את הכל בעור תחש, והכינו את מוטות הנשיאה של המזבח שיעמדו בצורה המתאימה למסע.

המדרש אומר שגם בזמן המסעות האש שירדה משמים על מזבח הנחשת לא פסקה, אלא הייתה ממשיכה לבער מתחת לבגד, והיא לא שרפה אותו פיון ששמו עליה סיר מנחשת (הקרא פסכתה, ושמש גם להוצאת הדשן מחוץ למחנה).

הרחבה: את כל הכסויים של כלי המשכן ה' צוה לעשות עוד לפני שקנו את המשכן, והם נקראים: "בגדי השרד", כפי שראינו בפרשת כי תשא שה' צוה את משה לעשות: "ואת בגדי השרד ואת בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן". רש"י שם מסביר ש"בגדי השרד" הם הכסויים של כלי המשכן, ו"בגדי הקדש" הם בגדי הכהונה.

מתי היה מתר לבני קהת לבוא לשאת את הכלים?
רק כשאהרן ובניו סימנו לכסות את כל הכלים הקדושים, היה מתר לבני קהת לבוא לשאת אותם.

במה מתר לבני קהת לגעת?

כאשר בני קהת נושאים את כלי הקדש מתר להם לגעת רק בבדים (במוטות), ובשום אופן לא בפלים עצמם, אפילו כשהם מכסים, אחרת הם יתחייבו חס ושלום מיתה בידי שמים.

תפקידו של אלעזר בן אהרן הכהן

מה היה תפקידו של אלעזר בן אהרן הכהן?

אלעזר בן אהרן הכהן היה הנשיא של שבט לוי, תפקידו היה לשאת את השמן למאור, את קטרות הסמים את מנחת התמיד ואת שמן המשחה. אלעזר היה ממנה גם על משא בני קהת, והוא קבע מה כל אחד מהם ישא.

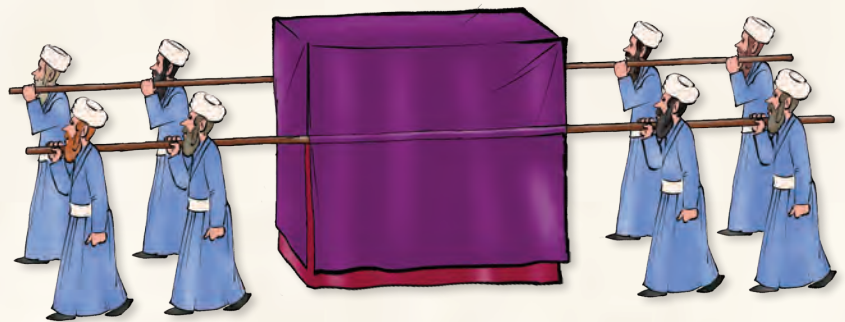
הרחבה: על משא בני גרשון ובני מררי היה מונה איתמר בן אהרן הכהן.

בסוף הפרשה מצוה הקב"ה את משה ואהרן: "אל תקריתו את שבט משפחת הקהתי מתוך הלויים". כיון שבני קהת ממנים על נשיאת כלי הקדש, אם הם יכסו לקחת את הכלים לפני שאהרן ובניו הכהנים הספיקו לכסות אותם, יראו בני קהת את הכהנים מכסים את כלי הקדש ויתחייבו מיתה.

לכן צוה ה' שבני קהת לא יכולים להכנס למשכן על דעת עצמם כדי לקחת ולשאת את הכלים, אלא "אהרן ובניו יבאו ושמו אותם איש על עבדתו ואל משאו" - לאחר שאהרן ובניו סימנו לכסות את כלי הקדש, הם יצאו וימנו את הקהתים כל אחד ואחד לתפקידו בדייק.

אשרנו! זכינו להתחיל השבוע את החמש הרביעי מחמשת חמשי התורה - חמש במדבר.

שבת שלום ומברק!

פְּחֻתִית עם פרשת השבוע

ס' - פרשת השבוע (לא יהיו שאלות על ההרחבות).

שתעבור את המבחן (70% ומעלה) - תזכה בכרטיס להגרלה שתיערך בסוף החודש בע"ה. ניתן לצבור כל שבוע כרטיס הגרלה אחד. פרטים נוספים יופיעו בתקנון בקו התוכן.

שלוחה 8 להקדשת ההגרלות החודשיות הבאות ניתן לפנות למערכת